

Immaculada Lorés i Otzet, nascuda a Barcelona l'any 1961, es va llicenciar en història de l'art a la Universitat de Barcelona l'any 1984 i es va doctorar a la mateixa universitat el 1991 amb una tesi sobre *L'escultura dels claustres de la catedral de Girona i del monestir de Sant Cugat del Vallès*. Va iniciar la tasca docent el 1988 a la Facultat de Lletres de l'Estudi General de Lleida, aleshores integrat a la Universitat de Barcelona, fins que va esdevenir Universitat de Lleida l'any 1992. Sempre com a docent de la Universitat de Lleida, va esdevenir-ne professora titular el 1997 i catedràtica el desembre de 2017. La seva autèntica vocació com a ensenyant i el seu compromís amb la millora de la qualitat de la docència l'han portat a assumir no poques responsabilitats en l'àmbit de la gestió acadèmica a la universitat: vicedegana i cap d'estudis de la Facultat de Lletres (1995-1997), adjunta al rector per a la reforma dels plans d'estudis de la Facultat de Lletres (1997-1998), directora del Departament d'Història de l'Art i Història Social (1998-2001), vicedegana de la Facultat de Lletres (2001-2006) i degana de la Facultat de Lletres (2007-2010).

Des de l'any 1996, Imma Lorés és membre fundadora d'un equip de recerca, dirigit per Milagros Guàrdia, que és reconegut per l'abast i l'excel·lència de la seva producció científica. Em refereixo a *Ars Picta*, acrònim d'«Anàlisi i recerques sobre pintura i iconografia tardoantiga i altmedieval», residenciat a la Universitat de Barcelona, que ha obtingut projectes competitius de manera continuada, tant del Ministerio com de la Generalitat, que el va reconèixer i finançar com a grup consolidat des del 2005. A partir del 2017, però, en fusionar-se amb un altre equip que treballa sobre patrimoni arqueològic, ha pres el nom de «3DPatrimoni. Estudi, digitalització, documentació i divulgació del patrimoni artístic i arqueològic: recerca i transferència».

Dins el marc d'aquestes línies de recerca, Imma Lorés ha publicat una gran quantitat de treballs —llibres, articles, capítols de llibres, contribucions a congressos—, tant en publicacions catalanes com internacionals, que acrediten un rigor acadèmic i una amplitud d'interessos notabilíssims i que constitueixen aportacions imprescindibles a la història de l'art català medieval, especialment del període romànic, per bé que no hi falten treballs dedicats a altres episodis precedents de l'art tardoantic i altmedieval. Un dels temes que l'ha ocupat d'una manera més persistent d'ençà de la tesi doctoral i fins avui ha estat sens dubte l'escultura romànic i la seva lectura dins del context arquitectònic i en relació amb els espais i els seus usos i qualificació litúrgics, responent d'una manera intel·ligent a un fecund corrent actual de la historiografia medievalista, que, com és sabut, ha experimentat un gir litúrgic i funcional, tot insistint en aspectes com l'enfocament topolíturgic i l'estudi de l'ecosistema de les imatges en la seva topografia. És el que ha aplicat de manera particular a l'estudi de l'escultura dels claustres de la catedral de Girona i de Sant Cugat del Vallès, amb treballs publicats al *Butlletí del MNAC* (2003) i en publicacions internacionals

com *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa* (2015) i *Medioevo, Arte e Storia* (Parma, 2008). Aquesta perspectiva no li ha fet oblidar, tanmateix, altres enfocaments que continuen essent fonamentals en la nostra disciplina, com l'anàlisi estilística, els problemes atributius i la crítica d'autenticitat, la qüestió de la circulació i la transmissió dels models, el paper respectiu i les relacions entre promotors i artistes, etcètera. No podem deixar de subratllar, en definitiva, el rigor amb què Imma Lorés ha sabut combinar, alternar i sobretot integrar una àmplia gamma de temàtiques i d'estratègies metodològiques.

Són nombrosos els monuments de l'arquitectura i de l'art catalans d'època altmedieval i romànica que han centrat l'atenció d'Imma Lorés, i als quals ha dedicat un gran nombre de publicacions, que de vegades contemplen el conjunt del monument i altres vegades aspectes més parcials i d'especial interès: recordem com a mínim els seus treballs sobre els monestirs de Sant Pere de Rodes (amb un llibre que és la primera monografia sencera sobre el conjunt), Santa Maria de Ripoll, Sant Miquel de Cuixà, Sant Andreu de Sureda i Sant Cugat del Vallès, sobre les catedrals romàniques de Girona, Barcelona i Roda d'Isàvena (en aquest cas, amb publicacions internacionals recents, com la contribució a un llibre editat per Picard, o amb articles a *Hortus Artium Medievalium*), o la catedral tardoromànica de Lleida, la Seu Vella, i, finalment, Sant Climent de Taüll. Val a dir que Lorés no s'ha limitat a fer aportacions valuoses a l'estudi de l'escultura del segle XII, el focus clàssic de la historiografia romànica a Catalunya, sinó que, prestant l'atenció que mereixen els testimonis textuais referits a obres desaparegudes, ha insistit també en els orígens de l'escultura monumental al segle XI, especialment en la primera meitat d'aquesta centúria, el moment inicial del romànic. D'altra banda, ha proposat també noves lectures i ha corregit sovint les cronologies que s'havien adjudicat a alguns dels conjunts clau del nostre primer romànic, com Sant Pere de Rodes, Ripoll o Cuixà.

Un altre tret caracteritzador en la recerca de Lorés ha estat sens dubte l'accent que sempre, i d'una manera progressivament creixent, ha posat en la consideració de les «biografies» seculars dels conjunts del romànic català, la transformació del monument al llarg del temps, incloent el moment de la recuperació i la restauració des de finals del segle XIX i sobretot al llarg del XX. Les vicissituds històriques i les intervencions han modificat, de vegades d'una manera radical, la percepció i la lectura que avui en podem fer, i en aquest sentit cal tenir-les sempre presents, però Lorés no ha perdut mai de vista l'interès que tenen també *per se* les intervencions i les lectures retrospectives dels monuments de l'arquitectura i l'art medievals, i en aquesta línia ha dedicat un interès poc freqüent —si més no, poc habitual per la seva intensitat— a les lectures contemporànies d'aquests monuments, des del primer impuls de l'esperit conservacionista i l'historicisme vuitcentistes, passant per les aportacions dels pioners de la historiografia del segle XX com Puig i Cadafalch o mossèn Josep Gudiol i Cunill i per les grans campanyes de pros-

pecció, descoberta i salvament de la nostra pintura mural romànica, fins a les polítiques, és a dir, els projectes i els debats més actuals sobre la conservació, la interpretació i la difusió del nostre patrimoni artístic. De mossèn Gudiol, per exemple, en va trobar el manuscrit de la memòria inèdita de l'expedició de l'IEC a la Vall d'Aran i la Ribagorça del 1907 i l'ha publicada el 2013 en un llibre signat conjuntament amb Milagros Guàrdia, *El Pirineu romànic vist per Josep Gudiol i Emili Gandia*.

Un terreny, en definitiva, en el qual Imma Lorés no solament ha fet sentir la seva veu autoritzada, sinó que ha col·laborat en diversos projectes, n'ha liderat alguns i ha prestat el seu assessorament en d'altres. Sense espai per a esmentar totes aquestes aportacions, recordaré almenys la seva participació en la redacció del *Pla Director de la Seu Vella de Lleida* (1992), o l'elaboració del *Pla de Museus de Lleida*, per encàrrec de l'Ajuntament d'aquesta ciutat (1993). Imma Lorés va treballar durant un temps al Museu Nacional d'Art de Catalunya com a conservadora d'art romànic (1991-1993), comissariat en aquell moment una exposició pionera sobre la descoberta i els primers estudis de la pintura mural romànica. I posteriorment ha continuat col·laborant amb altres institucions

patrimonials en tasques de comissariat, assessorament i recerca científica: comissariat l'exposició «Proemium» per al Museu de Lleida Diocesà i Comarcal (1997), treballant en l'inventari del fons lapidari medieval del Museu d'Història de Barcelona (2002), elaborant el projecte museològic i museogràfic del Museu de Sant Cugat del Vallès (2012-2013), comissariat l'exposició «Sub tuum presidium: La imatge de la Mare de Déu al bisbat de Solsona» (2016), etcètera.

En fi, aquest interès i aquest compromís amb la gestió i la conservació del patrimoni historicoartístic també s'ha traslladat i s'ha vehiculat a través de la seva tasca docent, en un procés de «transferència» —per dir-ho així—, d'anades i vingudes, de sinergies i de diàleg entre la recerca, la gestió, la difusió i l'ensenyament superior. És, finalment, aquest triple compromís amb la recerca, la cura del patrimoni i la docència, junt amb l'excel·lència dels resultats, sense oblidar el seu compromís amb el país i la seva llengua, allò que ens porta a proposar la candidatura de la professora Imma Lorés per a la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC.

Rafael CORNUDELLA

Vinni Lucherini es va formar a la Universitat de Nàpols Federico II i es va doctorar a la mateixa universitat el 1999 amb una tesi sobre el cicle pictòric de l'església de Bomnaco, als Abruzzos italians. Després del postdoctorat, el 2002 es va incorporar com a investigadora a la mateixa Universitat de Nàpols, on des del 2011 és professora associada d'història de l'art medieval, habilitada com a catedràtica. Entre altres activitats institucionals, és membre de la junta editorial de la revista científica *Hortus Artium Medievalium* i del consell científic de la sèrie «Regna. Studi e testi su istituzioni, cultura e memoria del Mezzogiorno medievale». Ha estat *fellow* de l'Institut National d'Histoire de l'Art a París (2010) i de l'Institute for Advanced Study de la Central European University a Budapest (2011-2012). És investigadora afiliada a l'Institut d'Estudis Medievals de Lisboa. Ha estat i és avaluadora de l'EURIAS (European Institutes for Advanced Study), del Deutsche Forschungsgemeinschaft i de l'European Research Council. Ha impartit classes, seminaris i conferències en nombroses universitats i instituts culturals, com Alba Julia, Barcelona, Brno, Brussel·les, Budapest, Friburg (Suïssa), Gant, Girona, Issoire, Lausana, Lió, Niça, Olomouc, París, Poitiers, Rijeka, Sant Miquel de Cuixà, Viviers, Zagreb, i també al Kunsthistorisches Institut de Florència i a la Bibliotheca Hertziana - Max-Planck Institut für Kunstgeschichte de Roma.

És especialista en l'art de la baixa edat mitjana i del període gòtic, amb un dens currículum de publicacions. Utilitzant un mètode d'investigació interdisciplinari, basat en l'entrellaçament d'una anàlisi específicament histo-

ricoartística i en la interpretació crítica de diversos tipus de fonts textuais (documentals i narratives, medievals i modernes), ha publicat estudis relatius a quatre grans àmbits d'investigació sobre els quals encara treballa: 1. La pintura i l'escultura medievals de la Itàlia centremeridional, amb un ampli ús de textos medievals, de documentació arxivística i de la historiografia de caràcter *antiquaria* de la primera època moderna. 2. Els rituals cerimonials reials i la funció política del mecenatge artístic entre els segles XIII i XIV, a través de l'examen de pintures, miniatures, escultures i arquitectures relacionades, en particular, amb els coronaments, funerals i tombes dels reis Lluís IX de França, Robert de Nàpols i Carles d'Hongria, mitjançant l'anàlisi de textos contemporanis o posteriors, que es refereixen a obres d'art, la seva interacció en espais cívics o religiosos i les seves funcions comunicatives, simbòliques i polítiques. 3. L'ús de les fonts textuais al servei de la història de l'art: cròniques episcopals i de ciutats (el cas de la catedral de Nàpols des de principi fins a finals de l'edat mitjana); cròniques monàstiques i actes de consagració (el cas de Montecassino); descripcions de llocs de culte i imatges (el cas de les basíliques de Sant Pere, San Giovanni in Laterano i del *Sancta Sanctorum* a Roma); el *Liber Pontificalis* de Roma (per a la reconstrucció del mecenatge papal del segle IV); els processos de canonització i els seus efectes sobre la producció artística medieval (els casos de Dunstan de Canterbury, de sant Lluís de França i de sant Lluís d'Anjou). 4. La seva especial atenció a la historiografia de la història de l'art medieval l'ha dut a ampliar aquestes tres línies principals amb una de quarta,